

**Muftija mr. Husejin Smajić,
kandidat za reis-ul-ulemu**

**PROGRAM RADA 1433. GODINA
PROGRAM RADA 2012. GODINA**

**Sarajevo, ramadan 27.1433.
Sarajevo , august 15. 2012.**

PROGRAM RADA REISU-L-ULEME U MANDATNOM PERIODU 2012-2019.

Obavljanje odgovorne dužnosti reisu-l-uleme podrazumijeva obaveze i aktivnosti koje su određene općim islamskim normama i odredbama Ustava Islamske zajednice i zadatke, poslove i inicijative koje određuju okolnosti vremena i prilike u kojima se nalazi Islamska zajednica. Smatram da u predstojećem mandatnom periodu program rada reisu-l-uleme treba da čine sljedeći ciljevi, zadaci i projekti:

Osnovni ciljevi i zadaće

Jačanje vjerskog autoriteta IZ

Islamska zajednica je vjerska zajednica. U Islamskoj zajednici ljude ne povezuje prinuda niti dunjalučki ciljevi i ambicije već vjera i odanost islamskim vrijednostima i ustanovama. Prva obaveza reisu-l-uleme je rad na jačanju vjerskog autoriteta IZ i razvijanje odnosa u IZ kao odnosa među vjernicima koji se susreću u međusobnoj otvorenosti, povjerenju i solidarnosti. IZ treba da bude ostvarenje živog zajedništva muslimana, njihovo duhovno utočište i mjesto njihove radosti. Da bi to bila potrebno je osiguravati pretpostavke i uslove da svaki član IZ u tom zajedništvu može učestvovati iskreno, sigurno i dostojanstveno. Ovo ima posebnu težinu danas kada se u svijetu generalno i u našoj sredini posebno manifestira moralna kriza, međusobno nepovjerenje i otuđenje ljudi jednih od drugih. Ovo je ujedno i prva zaštita i garancija da se IZ ne može dogoditi neka nova "Zelena knjiga".

Jačanje institucionalnog autoriteta IZ

Islamska zajednica je organizirana zajednica. Islamska zajednica ima organe, ustanove i tradiciju u kojoj se naglašava institucionalno načelo. Osnovna obaveza reisu-l-uleme je rad na jačanju institucionalnog autoriteta IZ i afirmiranje institucionalnog načela u radu organa i ustanova IZ. U organiziranim zajednicama koje se razvijaju i napreduju ne postavlja se pitanje šta je važnije i bolje, vladavina ljudi ili vladavina propisa. Svima je jasno, makar se nekima to ne sviđa, da je važnija i bolja vladavina propisa. Islamska zajednica je danas potpuno slobodna i organi IZ slobodno donose propise i norme po kojima se radi i djeluje u IZ. To znači da je vrijeme da se u IZ završi sa naopakom praksom i lažnom dilemom o vjernosti ljudima ili vjernosti normama i propisima. Kao nosilac najviše lične odgovornosti u IZ, reis-ul-ulema je dužan da bude garant i prvi akter dosljednog poštivanja propisa, afirmiranja načela institucionalnog rada i jačanja normativne kulture u IZ.

Jačanje vjerskog i institucionalnog jezgra IZ

Islamska zajednica je zajednica nepromjenljive temeljne strukture i misije. Organizacija IZ je određena islamskim vjerskim ustanovama i podređena potrebama muslimana da izvršavaju pojedinačne i zajedničke vjerske dužnosti koje se ne mijenjaju. Jezgro tih dužnosti su osnovne islamske dužnosti ili islamski šarti, moralno postupanje, lijep odgoj i obrazovanje mladih, pomaganje slabih i nemoćnih. Prva pretpostavka i okvir izvršavanja većine tih dužnosti su džemat i džamija. Zato se može reći da nepromjenljivo institucionalno jezgro IZ čine džemat, imam i džamija, jer njihove temeljne funkcije i uloge osiguravaju valjano izvršavanje osnovnih islamskih dužnosti. Usljed

prodora različitih tendencija i ambicija u Islamskoj zajednici danas je u IZ na djelu svojevrsan proces slabljenja izvorne važnosti džemata i džamije kao glavnih nosilaca i središta vjerskog života i imama kao vjerskog predvodnika i vjeroučitelja muslimana. U to spada opadanje poštovanja prema dužnostima izabranih predstavnika džemata i prema tradicionalno cijenjenim pozivima mujezina i mutevelije. S druge strane, ubrzani napredak sredstava komunikacije i racionalizacije ljudskih aktivnosti nisu u IZ rezultirali unaprjeđenjem organizacije hadža i akcije zekata. Prva zadaća reisu-l-uleme je rad na obnavljanju i jačanju tradicionalnog položaja džemata, imama, džamije i ljudi koji u džematima i džamijama obavljaju poslove od općeg dobra, te rad na poboljšanju uvjeta i mogućnosti za izvršavanje dužnosti hadža i zekata i za islamski odgoj i obrazovanje u IZ.

Čuvanje bosanske tradicije islama i afirmacija tradicionalne misije Islamske zajednice

Tradicija islama u Bosni ima svoju višestoljetnu ukorijenjenost i organizirano opstojanje u životu i sudbini bosanskih muslimana. Islamska zajednica je istovremeno institucionalni oblik i čuvar te tradicije. Kao institucija tradicije, IZ živi u vremenu i svijetu koji se mijenja. Za IZ i njenu tradicionalnu misiju najviši praktični značaj ima pitanje usklađivanja aktivnosti u IZ sa vjerskim potrebama i promjenljivim društvenim, kulturnim, ekonomskim i drugim uvjetima života pripadnika IZ. Dvije decenije od propasti Jugoslavije, nastajanja novih država i početka brutalne agresije na BiH, koja je uključila najteže zločine genocida, progona i razaranja, životni uvjeti pripadnika IZ značajno se razlikuju. Životne sredine i civilizacijski procesi u kojima se kreću pripadnici IZ iziskuju osjetljivost za njihove specifičnosti i karakteristične potrebe. U vrijeme Jugoslavije vjerski život je bio politički ograničavan i kontroliran, a IZ je usljed toga imala svojevrsan politički monopol na

organizaciju vjerskog života i njegove manifestacije. Danas, u okolnostima demokratskih društvenih poredaka i vjerskih sloboda, muslimanima se nude mogućnosti zadovoljavanja vjerskih osjećanja i potreba u različitim svjetovnim oblicima i alternativnim vjerskim programima. Većinom se to nudi mimo IZ i često u suprotnosti sa našom islamskom tradicijom. U čuvanju bosanske tradicije islama i realiziranju tradicionalne misije IZ danas je neophodno neposrednije izlaženje u susret vjerskim potrebama muslimana, snažnije afirmiranje tradicionalnih i uključivanje/kreiranje novih formi i medija mjerodavnog tumačenja/predstavljanja islamskog učenja, efikasnije organiziranja vjerske prakse muslimana, produktivnije institucionalno djelovanje organa i ustanova IZ. Ti važni poslovi dužnost su dužnosnika u organima IZ i zadatak za ulemu na FIN-u i u svim odgojnoobrazovnim ustanovama IZ. Zadaća reisu-l-uleme je zalaganje za afirmaciju tih poslova i vođenje brige o usklađivanju tradicionalnih i novih oblika rada u IZ.

Otvaranje Islamske zajednice za nove mogućnosti djelovanja i saradnje na području dobra

U islamu je, prema jasnim odredbama u Kur'anu, vjerovanje čvrsto povezano sa činjenjem dobrih djela. Islamska zajednica je, prema tome, zajednica muslimana koje vjerovanje obavezuje na činjenje dobrih djela. IZ zato treba biti potpuno otvorena za činjenje dobra i doprinose dobru, i prema unutra i prema vani. Danas je mnogo ljudi, u IZ i izvan IZ, kojima je potrebna pažnja i pomoć zajednice. Muslimanski uzor djelovanja na ovom području za IZ može i treba biti tursko iskustvo hizmeta. Činjenje dobra i zalaganje za opće dobro treba biti glavno području susretanja, povezivanja i saradnje Islamske zajednice za drugim zajednicama, asocijacijama i ustanovama. Obaveza reisu-l-uleme je stalni zagovor i afirmacija vrijednosti dobra i dobrote, a njegova zadaća je lični

doprinos u dobrim djelima.

Zadaci u organizaciji rada i uređenju odnosa u Islamskoj zajednici

Decentralizacija funkcija i centralizacija odgovornosti

Za unaprjeđenje organizacije rada i odnosa u IZ nužno je izvršiti decentralizaciju i depersonalizaciju funkcija, uloga, poslova i projekata u IZ. To je način i jedna strana institucionalizacije i institucionalnog jačanja IZ. Druga strana je centralizacija i personalizacija odgovornosti za funkcije, uloge, poslove i projekte u IZ. Ovo važi za IZ u cjelini, uključujući mešihate u Srbiji, Hrvatskoj, Sloveniji i dijaspori kao sastavni dio IZ u BiH. U kreiranje važnih odluka, poslova i projekata u IZ potrebno je maksimalno uključivanje pripadnika IZ, a posebno u predstavljanju rada i rezultata rada organa IZ. U određenoj mjeri to važi i za rad ustanova i službi IZ. IZ je neophodna soptvena javnost. Kritička pažnja javnosti prema onome što rade i kako rade reisu-l-ulema i Rijaset, kao i drugi organi i institucije IZ, osigurava povjerenje i doprinosi boljim rezultatima u promicanju i unaprjeđenju interesa IZ.

Jedinstveni sistem člananire

Izgradnja jedinstvenog finansijskog sistema IZ je jedan od najvažnijih i najkrupnijih, strateških projekata koji stoji pred IZ. Taj projekat zahtijeva ozbiljan rad, normativne pripreme i vrijeme. Međutim, njegova osnovna pretpostavka jeste aktivnost koju je neophodno odmah poduzeti. To je sistemski organizirana akcija razvijanja i jačanje tradicionalne svijesti pripadnika IZ da IZ ovisi o svakom pripadniku i da svaki pripadnik svojim redovnim doprinosom osigurava i jamči njezino postojanje. IZ se ne može niti treba osloniti ili

pouzdati na pomoć sa strane i tuđa sredstva. Na razini viših organa u IZ zanemareno je pitanje članarine kao obaveze i garanta prava pripadnika IZ i njena temeljna finansijska važnost u radu i funkcioniranju institucija i organa IZ. Važna tehnička pretpostavka jedinstvenog finansijskog sistema i ujedno akutna potreba IZ, koju se također može i treba ispuniti odmah, jeste uspostavljanje jedinstvenog sistema članskih karti i članarine u IZ.

Decentralizacija i centralizacija

Da decentralizaciji funkcija, uloga, poslova i projekata u IZ! Ali, taj proces treba biti popraćen centralizacijom odgovornosti spram Islamske zajednice. Centralizacija odgovornosti će se postići sistemskom prisutnošću rukovodećih struktura IZ u institucijama IZ, među imamima, muderisima, profesorima... u medresama i na fakultetima...

Takvim i Preporod

Po proceduri i u razumnom roku raditi na vraćanju Takvima i Preporoda u nadležnost Udruženja ilmije. Time bi se u Udruženju ilmije dinamizirali procesi razbuđivanja odgovornosti imama i članova ilmije općenito u pogledu objavljivanja tekstova (eseja, osvrti i kritika...) u Takvimu i Preporodu o temama za koje se smatra da su iz samoga života.

Fakultet Islamskih Nauka

Raditi na tome da se teološke studije islama, kao i imamski smjer, zadrže isključivo na Fakultetu islamskih nauka u Sarajevu. Imamski smjer treba da

doživi punu afirmaciju na FIN-u i u Islamskoj zajednici. Time se postiže jedinstven i prepoznatljiv tonalitet u tumačenju islama u BiH i na Balkanu. Poštovati punu akademsku autonomiju FIN-a. Raditi na podizanju standarda profesora, docenata i asistenata na nivo koji je postignut na Pravnom fakultetu, na Fakultetu političkih nauka, i sl. Rijaset će izdvojiti (sistemski i budžetski) sredstva za puno zaživljavanje i razvoj Imamskog odsjeka na FIN-u. Finasijski pomoći imame u njihovom doškolovljavanju, kao i sistemski pomoći FIN koji će im to omogućiti. Uvesti sistemske stipendije za najbolje svršenike naših medresa, da kao stipendisti Rijasetova fonda nastave studij na Fakultetu islamskih nauka. Raditi na atmosferi da je najviša čast za svršenika naših medresa da bude stipendista Rijasetu. U vezi s tim raditi na planiranju kadrova (imami, muallimi, hatibi, muderisi, asistenti...) Islamska zajednica će podsticati medžlise i druge institucije u IZ-ci da i oni, u okviru jedinstvenog Fonda za stipendiranje, pomognu na sistemski način stipendiranje svoga budućeg imamskog, muallimskog i hatibskog kadra.... kao i budućeg kadra u medresama, itd. Fond za stipendiranje afirmirati u okviru sistemskog planiranja kadrova u IZ. Pod hitno aktivirati odluku Sabora o matičnim knjigama u džematima.

IZ u Sandžaku

Podstaknuti posve nove procese pomirenja unutar IZ-ce u Sandžaku i Republici Srbiji. Proces pomirenja, kao i inicijative za pomirenje, ne smiju biti u funkciji stvaranja novih razdora, niti u funkciji produbljivanja već postojeće nesloge.

Medrese

Dinamizirati procese prilagođavanja plana i programa medresa novim potrebama života. Budući da se tzv. "svjetovni predmeti" u medresama predaju

po standardima propisanim od pedagoških zavoda i kantonalnih ministarstava za obrazovanje, potrebno je da Vjersko-prosvjetna služba Rijasetu IZ izradi temeljit plan standardiziranja predavanja tzv. "vjerskih predmeta" u medresama. Zalaganje za inspekcije i u toj sferi. Vjersko-prosvjetna služba Rijasetu treba biti ekipirana tako da meritorno pomaže vjersko-prosvjetni rad, da afirmira vjersku obuku/pouku, da profilira što bolje vjeronaučne udžbenike, da pomaže u razvoju standarda na vjerskoj pouci i na vjeronauci, da se sistemski uključi u podizanje obrazovnih i odgojnih standarda u medresama.

Vakufi

Sastavni dio ove važne aktivnosti oslanjanja IZ na vlastite izvore prihoda jeste rad na vraćanju vakufa i unapređenja upravljanja vakufskom imovinom. U IZ se sada više pažnje poklanja raspravljanju teoretskih pitanja vakufa nego li potanjima povrata vakufa i ekonomski rentabilnog upravljanja vakufskom imovinom.

Reorganizacija i restrukturiranje organa i institucija IZ

Stručne službe u Islamskoj zajednici opterećene su neracionalnim iskorištenjem kadrovskih kapaciteta i neadekvatnom organizacijskom uvezanošću. Ne postoji opis poslova i radnih zadataka radnih mjesta, službi i ureda. Potrebno je uraditi organizacijsko i kadrovsko restrukturiranje stručnih službi i u Islamskoj zajednici izvršiti racionalizaciju njihovog rada.

Rijaset treba imati unutarnju organizaciju kako slijedi:

Služba za imamsko-muallimske poslove – službom rukovodi muderris sa značajnim iskustvom i evidentnim rezultatima u imamsko-muallimskim poslovima:

- ❖ referat za imamsko-hatipske poslove (hutbe, vazovi, tribine, mektepska nastava, ramazanske aktivnosti, predškolski odgoj djece, obdaništa i vrtići i dr.);
- ❖ referat za rad s omladinom.
 - Služba za nauku i obrazovanje – službom rukovodi jedan od dekana visokoškolskih institucija:
 - referat za vjeronauku u osnovnim i srednjim školama;
- ❖ referat za medrese i srednje škole čiji je Rijaset osnivač;
- ❖ referat za visokoškolske ustanove i institute;
- ❖ vjersko-prosvjetni (pedagoški) zavod – reisul-ulema i Rijaset IZ-e založit će se za osnivanje ---vjersko-prosvjetnog zavoda pri Rijasetu IZ-e. Ovim zavodom upravljat će muftija koji predvodi vjersko-prosvjetnu službu Rijasetu IZ-e. Vjersko-prosvjetni zavod brinuo bi se o vjeronaučnim programima, unapređenju vjeronauke u školama i mektebima, stručnom obrazovanju i usavršavanju muallima i vjeroučitelja kao i imama u njihovom pedagoškom i andragoškom radu sa džematlijama različitih uzrasta i socijalnih grupa.
 - koordinacijski rektorat – Obrazovni sistem treba funkcionirati kao jedinstvena cjelina u Islamskoj zajednici. S tim ciljem planiramo osnivanje koordinacijskog rektorata koji bi u konceptualnom, organizacionom i razvojnom smislu objedinjavao rad naših fakulteta,

akademija i medresa. Koordinacijskim rektoratom rukovodio bi rektor i četiri prorektora, čiji bi izbor predlagao Rijaset, a potvrđivao Sabor Islamske zajednice. Mandat članova rektorata trajao bi dvije godine. Rektor i jedan prorektor birali bi se iz reda dekana fakulteta i islamskih pedagoških akademija, a druga dva prorektora iz reda medresa. Rektor bi bio član Rijasetu po položaju. Rektorat bi se bavio unapređenjem obrazovnog sistema Islamske zajednice, koordinirao rad obrazovnih institucija, razvijao suradnju s univerzitetima i drugim obrazovnim i naučnim institucijama u BiH kao i onim na Zapadu i Istoku, u prvom redu s teološkim i islamsko-pedagoškim fakultetima kod nas i u svijetu.

- Služba za medije i informiranje – službom rukovodi osoba koja se u medijskom predstavljanju IZ-e dokazala kao uspješna i koja je u medijima nekompromitirana:
- ❖ Referat za medije – internet stranice;
- ❖ MINA – portparol IZ-e;
 - analitički centar informacionog sistema.
- ❖ Služba za evidenciju i planiranje kadrova:
 - evidentiranje kadrova i praćenje učenika medresa i studenata na visokim školama u zemlji i inozemstvu;
 - stručno usavršavanje i doobuka kadrova.
- ❖ Finansijsko-računovodstvena služba:
 - priprema i planiranje budžeta IZ-e;
 - planiranje i razvoj realizacije budžeta;

- planiranje, razvoj i jačanje izvora finansiranja IZ-e (unapređenje akcije zekata, razvoj koncepta jedinstvene članarine i dr.);
- realizira i administrativno uređuje protok novca i računovodstvene dokumentacije u Rijasetu;
- prati naplatu dugovanja prema Rijasetu i izvršavanje obaveza Rijasetu prema drugim licima.

❖ Pravna služba:

- radi na izradi normativnih akata i njihovom unapređenju;
- brine se o pravnoj zaštiti pojedinaca i institucija unutar IZ-e.

❖ Ured za dijasporu:

- reorganizacija Ureda sa centralom u Njemačkoj, a s koordinatorom u Rijasetu u Sarajevu;
- šef Ureda bio bi jedan od glavnih imama iz dijaspore;
- koordinator bi administrativno obavljao poslove komunikacije Rijasetu s Uredom;
- u programu studija za imame na FIN-u posebno formirati smjer za imame u dijaspori / forsirati strane jezike, poznavanje pravnih i političkih sistema zemalja u kojima je najbrojnija naša dijaspora;
- u okviru izdavačke politike posebnu pažnju usmjeriti na izradu vjeronaučne literature i udžbenika za dijasporu.

❖ Ured za vanjske poslove:

- referat za odnose s islamskim svijetom;
- referat za odnose s ostalim zemljama.

❖ Ured za hadž, umru i vjerski turizam:

- upravljanje hadž fondom;
- osnivanje turističke agencije za vjerski turizam.

❖ Centar za izdavaštvo:

- redakcija Preporoda;
- redakcija Glasnika;
- redakcija Muallima;
- izdavačka kuća El-Kalem.

❖ Vakufska direkcija:

- precizno utvrditi i evidentirati sve vakufe, zemljište i objekte (stručno katastarski uz odgovarajući softverski sistem);
- vakufe kojima trenutno upravlja IZ staviti u funkciju najrentabilnijeg i ekonomski najefikasnijeg poslovanja;
- vakufe kojima IZ ne upravlja i koji su predmet restitucije podijeliti u dvije kategorije i to:
 1. vakufi koji se mogu vratiti na upravljanje IZ-e a da se niko trenutno ne mora obešteti, što država može uraditi odmah i bez smetnji;
 2. vakufi čiji povrat otežava rješavanje statusa trenutnih korisnika vakufa – ovo ostaviti kao predmet kasnijeg rješavanja s državom;
 - u okviru direkcije organizirati referat za tehničko-građevinske poslove i islamsku arhitekturu;
 - uraditi razvojne projekte unapređenja vakufske imovine kao i pokretanje novih profitabilnih projekata;

- posebnu pažnju usmjeriti na vezu vakufske direkcije s agencijom za vjerski turizam kako bi se radilo na izgradnji vlastitih ugostiteljsko-hotelijskih objekata;

Stručnim službama rukovodi generalni sekretar ili direktor službi Rijasetu koji je član Rijasetu po položaju.

Ovakvu organizaciju stručnih službi Rijasetu moguće je urediti s postojećim brojem uposlenih bez angažiranja dodatnog broja radnika. Potrebno je uraditi novu unutrašnju organizaciju. Uraditi opis radnih zadataka na svakom radnom mjestu, sistematizaciju radnih mjesta, normiranje i bodovanje kao i precizno definiranje stručnog profila za svako radno mjesto. Npr. (Trenutno u Preporodu, Glasniku i El-Kalemu radi 25 osoba, od toga je 16 s višom i visokom stručnom spremom. Racionalnom organizacijom ove 3 službe može se osloboditi najmanje 5 radnih mjesta, a da se postigne bolja efikasnost. Oslobađanje 5 radnih mjesta omogućava angažiranje njihovih izvršilaca na nove poslove.)

MEDŽLIS IZ-e

- ❖ Normativno urediti i ujednačiti unutrašnju organizaciju MIZ-e;
- ❖ Precizno odrediti prava i dužnosti glavnog imama i predsjednika MIZ-e;
- ❖ Definirati prava i obaveze MIZ-e prema Rijasetu i obratno u recipročnom omjeru;
- ❖ Cjelokupan koncept unutrašnje organizacije Rijasetu i MIZ-e postaviti tako da oni budu servis osnovnoj jedinici IZ-e – džematu;
- ❖ U središtu svakog MIZ-e organizirati gradski mekteb za vjersku obuku odraslih;

- ❖ Snažnim MIZ-e dati instrukcije, a slabije pomoći da informatički opreme i uvežu sve džemate;

DŽEMAT

- ❖ Uraditi kategorizaciju džemata s jasnim definiranjem kriterija;
- ❖ Za svaku kategoriju džemata definirati stručni profil imama, hatiba i muallima;
- ❖ Centralizacijom finansija u MIZ-e ujednačiti primanja imama u džamatima iste kategorije;
- ❖ U okviru strateškog plana razvoja IZ-e predvidjeti da se svaki džemat informativno poveže po vertikali s MIZ-e, uredom muftije i Rijasetom, a po horizontali s ostalim džematima u posmatranom medžlisu;
- ❖ Da se sve mektepske prostorije tehnički opreme za izvođenje nastave putem multimedijalnih informatičkih pomagala;
- ❖ Da se unificiraju matične knjige rođenih, vjenčanih i umrlih u pisanom i elektronskom formatu.

OBRAZOVNE, NAUČNOISTRAŽIVAČKE I KULTURNE INSTITUCIJE

Institut za islamska istraživanja

Reisu-l-ulema će se, također, založiti za utemeljenje instituta za islamska istraživanja u čijem bi radu sudjelovali Fakultet islamskih nauka i Gazi Husrevbegova biblioteka. Za odobravanje projekata, upravljanje institutom i uopće njegov rad nadležan bi bio koordinacijski rektorat.

Fakultet za imamet i islamske pedagoške i medicinske škole

Reisu-l-ulema će se založiti za osnivanje fakulteta za imamet u Tuzli kao i za prerastanje najmanje dvije ženske medrese u srednje islamske pedagoške i medicinske škole, čime će se izaći ususret posebnim potrebama za ovom vrstom kadrova u bolnicama, vrtićima, dispanzerima, domovima i drugim srodnim socijalnim ustanovama.

Dječiji vrtići

S tim u vezi, reisul-ulema i Rijaset IZ-e inicirat će osnivanje dječijih vrtića pri Islamskoj zajednici i u suvlasništvu s drugim zainteresiranim institucijama, organizacijama i grupama i to u skladu s najvišim pedagoškim, higijenskim, zdravstvenim, tehničkim i drugim standardima.

Druge mjere za unapređenje obrazovnog sistema u IZ-i

Reisul-ulema i Rijaset IZ-e snažno će podržavati daljnje ukupno konsolidiranje naših obrazovnih institucija kao i njihovo integriranje u sistem bosanskohercegovačkog srednjeg i visokog obrazovanja. Time će se legitimno osnažiti materijalnotehnička i finansijska osnova rada naših obrazovnih institucija kao što će se osiguravati i osnaživati pravo građanstva islamskih nauka na državnim i privatnim fakultetima i u bosanskohercegovačkom društvu.

Reisul-ulema će pokrenuti proceduru za priznavanje naših pedagoških akademija i islamskih fakulteta od Univerziteta Al-Azhar, Univerziteta u Beču kao i od drugih visokoobrazovnih institucija na Istoku i Zapadu.

Reisul-ulema će se zalagati da naše medrese, islamske pedagoške akademije, fakulteti islamskih nauka, Gazi Husrev-begova biblioteka, Institut za islamska istraživanja i druge obrazovne, naučne i kulturne institucije budu redovni korisnici naših bosanskohercegovačkih fondacija i obrazovnih i naučnih programa, posebno evropskih fondova za obrazovanje kao što su PHARE, TEMPUS, WUS i drugi, te asocijacija i programa koji djeluju u okviru Islamske konferencije, kao što je ISESCO i druge.

INFORMACIONI SISTEM

Informacioni sistem jeste glavno pomoćno sredstvo bez kojeg se ne može uspješno upravljati IZ-om:

- ❖ informacioni sistem podrazumijeva hardver, softver i operativne radnike;
- ❖ hardver su računari i komunikacijska oprema;
- ❖ softver su programi i aplikacije;
- ❖ operativni radnici trebaju biti iz reda uposlenih u institucijama i organima IZ-e koji će se obučiti da opslužuju informacioni sistem.

Uspostava informacionog sistema vrši se postepeno po fazama:

- ❖ informatičko uvezivanje službi Rijasetu, centara muftiluka i obrazovnih institucija;
- ❖ informacijsko uvezivanje medžlisa, ureda muftija i Rijasetu;
- ❖ informacijsko uvezivanje svih džemata s medžlisima, dalje s uredima muftija i Rijasetom.

Zašto je potreban informacioni sistem:

- ❖ za efikasan protok informacija od Rijasetu do džemata i obratno;
- ❖ za efikasno praćenje i upravljanje kadrovima;
- ❖ za analize i istraživanja s ciljem efikasnog donošenja odluka;
- ❖ za praćenje realizacija plana i programa i upravljanje planovima;
- ❖ za efikasno upravljanje finansijama u IZ;

MATERIJALNO – FINANSIJSKO POSLOVANJE IZ-e

- ❖ Precizno utvrditi kolikim finansijskim sredstvima raspolaže IZ u toku jedne kalendarske godine i to na svim nivoima pojedinačno (Rijaset, muftiluci, medžlisi, džemati u dijaspori i dr.) kao i sumarno – koliki je iznos ukupnih sredstava.

- ❖ Utvrditi tačno ko su osobe koje upravljaju tokovima novca i prema kojim pravilima i procedurama se vrši protok novca unutar institucija i organa IZ-e.
- ❖ Uspostaviti pravnu i proceduralnu regulativu na svim nivoima.
- ❖ Uraditi komparativnu analizu izvora finansiranja IZ-e:
 - ❖ stalnih (zekat i sadekatul-fitr, članarina, kurban, hadž);
 - ❖ povremenih (donacije, profitabilni projekti, izdavaštvo...)
 - ❖ potencijalnih (separatni ugovori s državom kao i s organizacijama u muslimanskom svijetu – Rabita, OIC i sl.).
- ❖ Zadužiti finansijsku službu Rijasetu da uradi razvojnu strategiju finansiranja IZ-e za sedmogodišnji period.
- ❖ Marketinški iskoristiti autoritet IZ-e, imama i hutbe za promoviranje halal i zdrave hrane kao i preferiranje proizvoda firmi koje pomažu rad IZ-e.
- ❖ Ciljevi:
 - ❖ akciju zekata i vitra podići na nivo prihoda od 20 miliona KM;
 - ❖ centralizirati članarinu postepeno: na nivou medžlisa pa na nivou Rijasetu i povećati efikasnost prikupljanja na 80% u odnosu na broj muslimanskih domaćinstava;
 - ❖ vakufe funkcionalno reformirati tako da donose prihod najmanje 50% veći od sadašnjeg;
 - ❖ plaća imama u džematu najniže kategorije ne smije biti manja od plaće nastavnika u školi na području posmatranog MIZ-e;

- ❖ za stimulaciju i nagrađivanje imama, muderrisa i aktivista u IZ-i izdvajati godišnje 2% ukupnih prihoda;
- ❖ za socijalni program izdvajati najmanje 10% ukupnih prihoda;
- ❖ ujednačiti osnov za uplatu doprinosa na plaće za sve imame i to tako da imami u džematu iste kategorije imaju isti osnov za doprinos na plaće. Sredstva za doprinose na plaće imama država je i do sada bila spremna izdvojiti iz budžeta;

U Glasniku Rijasetu javno i transparentno obznaniti strukturu utroška novca u jednoj budžetskoj godini.

ISLAMSKA ZAJEDNICA I MEDIJI

Imajući na umu značaj medija u savremenom životu ljudi Islamska zajednica treba preispitati i iznova definirati medijsko djelovanje. Usljed promijenjenih okolnosti u državi i društvu mediji koji djeluju unutar Islamske zajednice u bitnom su izgubili ulogu koju su ranije imali. Medijska politika Islamske zajednice treba biti koordinirana i planski vođena. Otuda je nužno postojeće organizacione jedinice, koje se bave medijskom djelatnošću, uvezati u jedan odjel i osnovati druge sektore koji će odgovoriti potrebama elektronskog, radijskog i televizijskog novinarstva. Putem odjela za medije IZ bi doprinijela sređivanju medijske haotičnosti kojoj su izloženi članovi Islamske zajednice. Ta djelatnost treba obuhvatiti odnos prema medijima koji djeluju unutar Islamske zajednice, javnim medijima i privatnim medijima. Strateški plan Islamske

zajednice mora se usmjeriti na razvijanje elektronskih medija i produkciju audio i video programa za potrebe javnih i komercijalnih radio i tv stanica.

Nužno je pokrenuti pripreme za osnivanje radija koji bi signalom pokrivaio područje BiH, a čiji bi se program emitirao i putem interneta.

S obzirom na promijenjene okolnosti u kojima djeluje Islamska zajednica i sve veće zanimanje medija i javnosti za rad i djelovanje Islamske zajednice potrebno je osmišljeno i planski informirati javnost o djelovanju najviših predstavnika Islamske zajednice i njenih organa i institucija. To se može organizirati putem uvođenja funkcije portparola i poboljšanjem i proširenjem rada MINE. Za realizaciju navedenog nužno je uraditi idejni i izvedbeni projekt.

ODNOS S CRKVAMA I VJERSKIM ZAJEDNICAMA

Islamska zajednica treba primarno nastaviti razvijati odnose sa Srpskom pravoslavnom crkvom i Katoličkom crkvom u BiH, Jevrejskom zajednicom u BiH i drugim zajednicama i crkvama za koje ocijeni da je ta saradnja važna za interese Islamske zajednice. Ta saradnja treba se razvijati na principima međusobnog uvažavanja i poštivanja različitosti u BiH. Islamska zajednica treba se službeno obratiti Pravoslavnoj crkvi i zatražiti od njenih organa da uklone sve bespravno podignute objekte i crkve na privatnoj imovini muslimana i imovini Islamske zajednice, pogotovo na mjestima gdje su bile džamije. Od Katoličke crkve treba tražiti poštivanje kulturne tradicije Bošnjaka i BiH i uklanjanje križeva sa mjesta gdje su oni bespravno podignuti unutar historijskih spomenika od opće važnosti za BiH.

Islamska zajednica treba nastaviti razvijati literaturu edukativnog sadržaja koji je od općeg interesa za sve ljude u BiH i tražiti od crkava i vjerskih zajednica da se svi materijali koji sadrže neprimjeren govor o drugima uklone iz zvaničnih udžbenika. Islamska zajednica mora ustrajati i tražiti od drugih da se izbjegava govor mržnje, netolerancije i omalovažavanja drukčijeg vjerovanja i prakticiranja vjere.

Islamska zajednica, zajedno s drugim crkvama i vjerskim zajednicama, treba tražiti od države da se definiira status i položaj najviših predstavnika vjerskih zajednica na nivou države BiH i finansiranje programa od vitalnog značaja za vjerske zajednice.

ISLAMSKI SVIJET

Islamska zajednica u svojim odnosima s predstavnicima vlada iz muslimanskog svijeta, obrazovnim institucijama, kulturnim, političkim i humanitarnim organizacijama treba razvijati načelo uzajamnog poštovanja i uvažavanja. Taj odnos treba biti institucionalan, planski i organiziran. Kako bi se to ostvarilo moraju se precizirati i definirati nadležnosti Rijasetu, reisul-uleme, Sabora, dekana visokoobrazovnih ustanova i direktora medresa kao i uposlenika u IZ-i. Potrebno je uraditi programe od strateškog značaja za razvoj IZ-e koje će usvojiti i odobriti Sabor, a onda ih prezentirati prijateljima u islamskom svijetu.

Smajić (Ramo) Husejin

Ferhadija 2/1

Sarajevo

B I O G R A F I J A

Rođen sam 1952 godine u Tešnju gdje sam završio osnovnu školu. Gazi Husrevbegovu medresu u Sarajevu sam završio 1972 godine, i 1973 godine upisao na Univerzitet Al-Azhar na kom sam diplomirao u junu 1978 godine. Od 1978 godine do 25. maja 1983 godine radio sam kao Glavni imam Odbora Islamske zajednice Zvornik, a od 25. maja 1983. godine do 25. maja 1986. godine, i izdržavao sam kaznu u Foči, jer sam osuđen u političkom procesu po osnovi verbalnog delikta iz člana 133 K.z SFRJ. Od 1986 godine do 1990 godine, obnašao sam dužnost imama Čaršijske džamije u Kiseljaku (kod Sarajeva) i Glavnog imama Odbora Islamske zajednice Kiseljak, da bi marta 1990 godine bio postavljen na mjesto Glavnog imama Odbora Islamske zajednice Sarajevo. Riješenjem Sabora Islamke zajednice u BiH u martu 1993. Godine postavljen sam za Sarajevskog muftiju i tu dužnost obavljam. Odlukom Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini 2010 godine imenovan sam za člana Međureligijskog vjeća u Bosni i Hercegovini ispred Islamske zajednice Bosne i Hercegovine. Titula magistra stekao sam na Filozovskom fakultetu u Sarajevu u maartu 2011. godine, sa radom "Fehim Spaho Život i Djelo" (Islamska zajednica u Drugom svjetskom ratu). Registrovao sam doktorat na Al-Azharu na temu "Islam i muslimani u Bosni i Hercegovini". Učestvovao sam na mnogim međunarodnim simpozijima u islamskom svijetu. Govorim arapski i engleski jezik.

Objavio sam radove kako slijedi:

Tema: OSTVARENA PRODUHOVLJENOST- Muallim br.15 od decembra 1991. godine.

Tema: MIZAN – TEREZIJE- Muallim br. 16 od januara 1992. godine.

Tema: DŽENET I DŽEHENEM – Muallim br. 17 od februara 1992. godine.

Tema: ŽENA U DŽENETU- Muallim br. 18 od marta 1992. godine.

Tema: MUHAMED AL GAZALI- Takvim 1982. godine.

Tema: ISLAMSKO VJEROVANJE- AKIDA, Islamska misao(prevod sa engleskog) autor Muhammed Ali: Objavljeno u 6 nasavaka (1991godine).

Tema: PROBLEM BITI STVARI I PRIRODNIH UNIVERZALNOSTI U ISLAMSKOJ METAFIZICI – Abar Mohammed Akkad-prevod sa arapskog jezika Takvim 1996. godine.

Tema: SLOBODA VOLJE- Muhammed Ammaroddin Takvim 1999. godine

Tema: VAĆANJE URAVNOTEŽENOG OSJEĆAJA PREMA MUAVIJI IBN EBI SUFIJANU – OD Hasan ef. Podgorčanin – neobjavljeni rukopis na arapskom jeziku. ANALI G.H. bibiljoteka br. Knj. 17-18/96.

OBJAVLJENE KNJIGE - PRIJEVODI

ISLAMKSO VJEROVANJE: Muhammed Ali

Izdavač: Sejtarija Sarajevo 1995. godina.

(obim 191 stranica).

FEHIM SPAHO: ŽIVOT I DJELO, magistarski rad, objavljen 2012 godine, El-Kalem- Rijaset IZ-e i Muftijstvo sarajevsko.

OŽIVLJAVANJE I REFORME U ISLAMU: Fazluh- Rahman.

Izdavač Bemust Zenica 1998 godina.

Knjiga u pripremi za štampanje THE ETHICAL PHILOPAY OF AL – GAZALY

Autor: Muhammed Ummar –ud-din.

PROFESOR IN UNIVERSITI – AHGARH

KRATAK PREGLED POSTIGNUĆA I REZULTATA RADA MUFTIJSTVA SARAJEVSKOG 1993.-2012.

Na položaj Muftije sarajevskog postavljen sam 1993. godine, to muftijstvo obuhvata 10 medžlisa islamske zajednice, na njegovom teritoriju su vodeće upravne, administrativne i obrazovne institucije Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini. S ponosom ističem da je naša saradnja sa svim tim važnim institucijama na zavidnom nivou. K tome, s dužnom pažnjom ističem da je obavljanje dužnosti Muftije sarajevskog veoma zahtjevno i značajno jer se radi o glavnom gradu naše domovine Bosne i Hercegovine. Tokom proteklih devetnaest godina obavljanja muftijskih dužnosti uvijek sam i to imao u vidu i gradio dobre odnose sa državnim organima i institucijama.

Medresa “Osman ef. Redžović“ u Visokom

Muftijsko sarajevsko je neposredno involvirano u rad medrese “Osman ef. Redžović“ u Velikom Čajnu, Gračanica kod Visokog, osnovana 6. septembra 1992. godine. Dugo godina sam, od samog osnutka ove medrese, angažiran kao predsjednik u Upravnom odboru, ističem da je to danas moderna škola, ima 60 zaposlenih, ima 250 đaka u osam odjeljenja (četiri muška i četiri ženska), a do sada je ovu medresu završilo oko hiljadu đaka. Ova medresa ima sve savremene kapacitete za rad, obuhvata 45.000 kvadratnih metara unutar školske zgrade, doma, amfiteatra, džamije, rekreacionih terena, šetališnog ansambla. S ponosom ističem da je to najveća i najopremljenija medresa u Islamskoj zajednici, koja je u cijelosti finansirana od države (kako sam nastavni proces tako i komforan domski smještaj).

Poslijeratna izgradnja i obnova džamija i mesdžida

Kad je posrijedi poslijeratni oporavak medžlisa na teritoriji Muftijstva sarajevskog, ističem sljedeće:

U Medžlisu Islamske zajednice **Sarajevo** izgrađeno je 95 novih džamija, 26 džamija porušenih u agresiji na BiH je obnovljeno, a planira se izgradnja još 12 džamija.

U Medžlisu Islamske zajednice **Kiseljak** izgrađena je 1 nova džamija, a 12 u ratu do temelja porušenih je obnovljeno. Iz Kiseljaka je bilo prognano sve muslimansko stanovništvo, a sada se tu vratilo 98% muslimanskog stanovništva, te je potpuno normaliziran rad džemata.

U Medžlis Islamske zajednice u **Kaljini** 4 do temelja porušene džamije su obnovljene, kao i 1 mesdžid. S ponosom ističemo da je Selimija džamija u Knežini ponovo izgrađena po prvobitnom potkupolnom projektu.

U Medžlisu Islamske zajednice u **Visokom** podigli smo 8 novosagrađenih džamija, a 6 obnovili.

U Medžlisu Islamske zajednice **Olovo** ima 12 novosagrađenih džamija, kao i 13 obnovljenih mesdžida.

U Medžlisu Islamske zajednice **Vareš** 3 su džamije novosagrađene, obnovljenih je 5, a 2 su obnovljena mesdžida.

U Medžlisu Islamske zajednice **Gračanica** ima 6 novosagrađenih džamija i 2 obnovljene džamije.

U Medžlisu Islamske zajednice **Breza** 8 džamija je novosagrađenih, a 3 su obnovljene.

U Medžlisu Islamske zajednice **Fojnica** su 4 novosagrađene džamije, 2 obnovljene, te 7 obnovljenih mesdžida.

U Medžlisu Islamske zajednice **Kakanj** 8 je novosagrađenih džamija, 4 su obnovljene i 2 obnovljena mesdžida.

Rekapitulacijom ovih podataka vidimo da je na teritoriju Muftijstva sarajevskog od 1995. godine do danas

159 novoizgrađenih džamija,

58 obnovljenih džamija,

te 38 obnovljenih mesdžida.

Ovdje s osobitim ponosom ističem da je projekat Muftijstva Sarajevskog (i Medžlisa Islamske zajednice Sarajevo) - da svaka općina Grada Sarajeva dobije reprezentativni vjerski objekt - uspješno realiziran sa 2011. godinom. Novo Sarajevo je dobilo džamiju na Grbavici i Istiklal džamiju na Otoci, Novi Grad je dobio Džamiju kralja Fahda, tu su i reprezentativne džamije na Ilidži, Hadžićima, Vogošći, Ilijašu i Kaknju.

Muftijsko sarajevsko je osnovalo i najveći džemat u Bosni i Hercegovini, **Džemat Skenderija**, gdje se klanjaju bajram namazi i gdje se okupi do sedam hiljada ljudi.

Tokom marta ove godine Muftijstvo Sarajevsko je opremilo 100 novih mekteba, čime se zaokružio projekat opremanja 347 mekteba na teritoriji ovog Muftijstva. Uz pomoć TIKa-e iz Turske kompjuterizirane su mektebske učionice, a projekat je iznosio blizu 700.000 konvertibilnih maraka. Ovim ističem da su zadovoljeni kriterijumi Sarajevskog kantona o opremanju mekteba u skladu sa standardima propisanim za osnovne i srednje škole (sa ansamblom klupa, stolica, tabli, kompjutera i skenera).

Društvo Jedileri d.o.o

U vrijeme kad sam bio vršilac dužnosti predsjednika Medžlisa Islamske zajednice Sarajevo izgradili smo (od 1998. do 2001. godine) poslovnu zgradu za potrebe Privrednog društva. Društvo Jedileri d.o.o. je registrovano 2003. godine, a počelo je sa radom 2004. godine. Ono je u stopostotnom vlasništvu Medžlisa Islamske zajednice Sarajevo. A za pokretanje ovog Društva angažirano je preko 650.000 konvertibilnih maraka. Sarajevo je ovim dobilo respektabilno pokopno društvo, afirmirano je načelo da se Islamska zajednica počne baviti privređivanjem koje joj po naravi pripada kao i zarađivanjem sredstava. Napominjem da je i misionarski i finansijski efekat ovog Društva veoma značajan, izvršen je povrat novčanih ulaganja u zgradu, a vrijednost Društva je uvećana za pet puta. Do sada smo iz profita ovog Društva donirali Medžlisu Islamske zajednice u Srebrenici 40.000 KM (za pokopno auto), a donirano je džematima u Sarajevu, te džematima na teritoriji Bosne i Hercegovine (poglavito u RS-u) blizu 200.000 konvertibilnih maraka.

Povrat vakufske imovine

Sa velikim zadovoljstvom ističem da sam se svesrdno angažirao na povratu vakufske imovine na ovom muftijstvu, a posebno na teritoriji Medžlisa islamske zajednice Sarajevo. Islamska zajednica je dobila u svoj posjed (na upravljanje Medžlisu Islamske zajednice Sarajevo) 1108 metara kvadratnih vakufske imovine, ponajviše u strogoj poslovnoj zoni Ferahdije. To je i jedina vakufska imovina koja je u Sarajevu vraćena Islamskoj zajednici.

Izjavljujem na kraju: Ako budem izabran za reisu l-ulemu, imam čvrsta obećanja od predsjednika Diyaneta Republike Turske, gospodina Mehmeta Gormeza, da

administrativnu zgradu Rijaseta na Kovačima završim i privedem namjeri za naredne dvije godine.